

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 31. Stycznia V. S. ROKU 1806.

ROSSYA

S. PETERSBURG VS. 19 Stycznia. Kawalergardów Rotmistrz Liniew umieszczony z rangą Podpółkownika w Sumskim pólku huzarów. Niektórzy obywatele oddawszy swój majątek w zastawę bankom Monarszym, albo innym urzędom skarbowym, opłacaiać regularnie na terminach wyznaczonych część kapitału i procenta, i te majątki w zastaw dane mając pod swoim zawiadywaniem, wchodzi sami, albo przez plenipotentów swoich w umowę względem dostawienia z tychże majątków różnych produktów, lecz nie dotrzymując umowy, podpadają odpowiedzi przed sądami, i zyskaniu pieniędzy; od których płacenia wyłamują się tém, iż majątek ich iest w zastawie skarbowey. J. J. M. uważiając z iedney strony prawo obywatelów, którzy oddawszy dobra swoje w zastaw nie zrzekli się czynienia gospodarskich obrótów, z kąd zbierają dochód na opłacenie kapitału i procentu; z drugiey strony pożytek zatrudniających się kupieckim przemysłem, i ważność powszechnego w targach kredytu, który potrzebuie koniecznie, ażeby umowy świątobliwie i nienaruszenie zachowane były: Rozkazał w przypadku niedotrzymania kontraktu, zyskiwać należność z tego majątku, na którym zapisana była, tym sposobem, ażeby mającemu pretensyą do majątku skarbowi zastawionego, dawano taką część dochodu, iakąby miał sam właściciel wnoszący do skarbu należne kapitały i procenta, nie więcej. Przetoż w podobnym zdarzeniu majątki takie brać należy w opiekę, gdzie iest ustanowiona, lub pod dozor ziemskiej policyi, którey powinnością będzie: naprzód z wybranych dochodów opłacić dług bankowy lub skarbowy, a z reszty pretensye wyżej opisane.

Kommissya postanowiona na przejrzenie dawnych spraw kryminalnych, wielu osobom na wygnanie zastanym karę zmniejszyła, albo od niey uwolniła zupełnie. GL. Timaszow uwalnia się od służby. Wice Gubernator Irkutski Szyszkwow uwolniony od obowiązku; miejsce iego zastąpi Siemiński. Orenburgski Gubernator cywilny Wraski uwalnia się od urzędu z pensyą dożywotnią całej gaży; na miejscu iego będzie Tayny Konsyliarz Friesel. Ober Prokurator 8 departamentu Senatu Mołczanow otrzymał stopień aktualnego stanu Konsyliarza. Astrachanskim Biskupem został zasiadający w Synodzie Mohilewski Arcy B. Anastazy; tego miejsce zastąpi Wołyński Zytomirski Biskup Barlaam; Wołyńskim Biskupem będzie Troiecko Kamieniecki Archimandryta Daniel.

AUSTRYA

WIEDEN 15 stycznia. Odebraliśmy nakoniec warunki traktatu Presburskiego; osnowa ich następuie: Franciszek 2 i Napoleon równą pałaiąc chęcią położenia końca woennym klęskom, umyślili narody swoje pokojem obdarzyć. Na ten koniec Austriacki i Niemiecki Cesarz wyznaczyl Pełnomocnikami GL. X. Lichtenstein, i GL. Giulay, Szefów regimentu i kawalerów orderu woiennego Maryi Teressy; z Francuzkiey strony traktował Talleyrand Minister zagran. inter. legionu honorowego, orła czarnego i czerwonego kawaler, W. Podkomorzy; którzy d. 26 grudnia postanowili.

1. Będzie wieczny pokóy i przyiaźń między Monarchią Austriacką i Francuzką, od dziś dnia zaczyniając.

2. Do Francyi ze wszelką własnością należec będą wszystkie prowincye na wschod gór Alpeyskich położone, które przed Presburskim traktatem do niey wcielone zostały, albo teraz pod rządem iey zostają.

3. Franciszek 2 przyimuie urządzenie przez Napoleona uczynione we Włoszech względem Luki i Piombino.

4. Franciszek 2 ustępuje Królestwu Włoskiemu wszystkie kraie, dawną własność RP. Weneckiey, które domowi Austriackiemu dane były na traktatach Campo Formio i Luneville.

5. Franciszek 2 uznaię Królem Włoskim Napoleona, który przyimuiać koronę Włoską, ponieważ oświadczył, że ta od Francuzkiey ma być zawsze oddzieloną, skoro inne Mocarstwa dopełnią warunek założony; Austriya zgadza się na ten rozdział, i przyrzeka uznać Królem Włoskim, kogo Napoleon wyznaczyc swoim następcą.

6. Do tego przymierza należec mają Elektorowie: Bawarski, Wurtembergski, Badeński, RP. Batawska z Francuzką do woyny ter. zprzymierzeni.

7. Elektorowie Bawarski i Wurtembergski przyimuiać tytuł Królów, nie zrywiając bynajmniej związków swoich z Rzeszą Niemiecką; ten im przyznaie Franciszek 2.

8. Cesarz Austriacki ustępuje wiecznymi czasy, swoim i następców imieniem Królowi Bawarskiemu Burgau, Aichstadt, Passau, kray leżący między Czechami, Austrią, Jnn, Dunaiem, Tirol, Brixen, Trident, Voralberg, Koenigsek, Rothenfels, Tetnang, Argen, Lindau ze wszelkimi do nich należnościami. Królowi Wurtembergskiemu; Echlingen, Munderkingen. Reutlingen, Mengen, Sulgau, Hohenberg, Nellenburg, Altorf, część kraiu Brisgau, pośród dzierżaw Wurtembergskich leżącą na wschod linii od Schlegelberg do Molbach prowadzoney, Wilhingen, Brentingen. Elektorowi Badeńskiemu: resztę kraiu Brisgau, Ortenau, Constancyą, Meinau. Panowie nowi te kraie i miasta posiadać mają, w zupełney władzy, iaka służyła dotąd Austriackiemu domowi.

9. Franciszek 2 przyznaie nienaruszoną ważność długów prywatnych; od tych zaś wolnym zostaię, które, zaciągnął na rzecz krajów ustąpionych, i na nich hipotekował. 10. Salzburg i Berchtolsgaden dotąd własność Arcy X. Elektora Ferdynanda, do Monarchii Austriackiey należec mają z tytułem Xięstwa. 11. Obowiązuie się Napoleon wyiednać zamianę i nadgrode przyzwoitą pomienionemu Arcy X. iakoteż tytuł Elektorski przywiązać do tego kraiu, nad którym panować będzie. Względem długów zgodzono się, iż te tylko ma opłacać właściciel nowy, które zaciągnione były za przyzwoleniem stanów krajowych, albo na ich potrzebę; i urządzenie.

12. Mistrzowstwo Krzyżackie, dobra onego, dochody dotąd należące do Mergentheim stolicy, prawem dziedzicznym oddane być mają iednemu z Arcy XX. Austriackich, którego Cesarz wyznaczyc zechce. Napoleon zaś uroczyscie ponawia obietnicę wyiednania słuszney nadgrody Arcy X. Ferdynandowi.

13. Król Bawarski miasto Auszburg z okolicą, przyiączy do krajów swoich; a Król Wurtembergski Hrabstwo Bondorf; do czego im dóm Austriacki przeszkadzać nie ma.

14. Z Królów nowi, iakoteż Badeński Elektor, w dawnych i nowo postąpionych dzierżawach, mieć będą władzę naywyższą, udzielną i zupełną, używając praw panującym właściwych, które im Napoleon zaręczył, iakie służyć Cesarzowi i Królowi Pruskiemu w prowincyach Niemieckich. Franciszek 2 głowa Rzeszy, obiecuie nie przeszkadzać bynajmniej urządzeniom; iakie iuż uczynili, i zrobić mają.

15. Cesarz zrzeka się swoim i następców imieniem wszelkiego prawa, pretensyi, zwierzchnictwa nad krajami należącymi do 3 Francyi zprzymierzeńców, które leżą w Cyrkułach Bawarskim, Szwabskim, Frankońskim.

16. papiery ekonomiczne, plany woienne, mappy, miast, twierdz, krajów traktatem ter. ustąpionych wierne oddane być mają, w 3 mies. temu do kogo należec zaczyniają.

17. Napoleon zaręcza całość Austriackiey Monar-

chi w tym stanie, w którym zostanie przez traktat niemiejszy.

18. Wszystkie Mocarstwa do przymierza ter. wchodzące przyznają udzielną RP. Helweckiej, która rządzi się Aktem pośredniczym, iako też niepodległość RP. Batawskiej.

19. Austriacy podczas wojny ter. zabrani w niewolę przez Francuzów i woyska z nimi zprzymierzone, poymani przez Austriaków Francuzi nie uwolnieni, mają odzyskać swobodę w przeciągu d. 40 po zamianie ratyfikacyi traktatowej.

20. Związki handlowe między Mocarstwami do przymierza należącemi przywrócone być powinny do tego stanu, w jakim były przed wojną.

21. Franciszek 2 i Napoleon postanowili zostawić na dawnym stopniu zwyczajnie dotąd utrzymywane względem pierwszeństwa i dworskich obrządków.

22. W d. 5 po zamianie ratyfikacyi traktatowej woyska Francuzkie ustąpią z Presburga; w d. 10 z Morawii, Czech, Węgier, Stiryi, Unter Wienerwald i Unter Manhartsberg powiatów; w d. 20 z Ober Winerwald, i Ober Manhartsberg; w d. 60 ze wszystkich państw Austriackiego domu; prócz miasta Braunau, gdzie przez 3 mieś. chorzy i artyllerya z zawadami Francuzkami zostać mogą. Tymczasem obywatele Austriacy będą wolni od wszelkich kontrybucyi i rekwizycyi. Austriackie zaś woyska na mil 6 do twierdzy Braunau zbliżać się nie powinny; zajmując miejsca przez Francuzów opuszczone w 48 god. po ich wyjściu. Magazyny, które zostawiają ustępując, nie przestaną być własnymi armii. Względem kontrybucyi nakazanej prowincjom Austriackim, zrobi się umowa. Od d. zamiany ratyfikacyi traktatu, wybieranie niedoborów ustać powinno. Francuzi powracając do oycyzny, żywność i wszelkie potrzeby mieć będą z magazynów, iakie na drodze założyli.

23. Austriya i Francya niemieszkając wyznaczają Kommissarzów, którzy podadzą i obeymą dzierżawę prowincyi dawniej Weneckich, dotąd woyskiem Francuzkiem nie osadzonych. W 14 d. po zamianie ratyfikacyi miasto Wenecya, Laguny, ład otaczający stolicę; w d. 40 Wenecka Jstria, Dalmacya, uyscie Cattaro, wszystkie wyspy na odnodze Adryatyckiej, mają być oddane. Działa Weneckie dostaną się Królestwu Włoskiemu, Austriackie Franciszkowi 2. Lecz te, iako też ammunicye, i inne sprzęty zamienić można na podobne, które Francuzi zostawiają w dziedzicznych krajach. Urzędnikom Austriackim, gdy wyjeżdżać będą z prowincyi ustąpionych, dana będzie wszelka pomoc, nie mniej na sprowadzenie armat i magazynów, których na miejscu nie zostawiają.

24. Ratyfikacya traktatu ma być zamieniona w d. 8. albo prędzey. Dan w Presburgu 26 grudnia r. 1805. Lichtenstein, Talleyrand, Giulay.

Gubernator Szląska i Morawii dał do obywatelów odezwę nast. Skończyły się cierpienia, powraca pokoy. Ofiary żadne nie zastanowiły Franciszka 2, który pragnął wierne poddaństwo od klęsk wojskowych uwolnić. Porządek i prawo biorą miejsce trwogi i boiaźni o życie i majątek. Praca, która wszystko ożywia, czułość rządu, wzajemna pomoc, przywróca temu krajowi dawną świetność. Wszystkie stany wśród cierpienia i ucisku zachowując niezmienną wierność tronowi, dowiodły że duch przodków żyje dotąd, a każdy obywatel za Monarchę i oycyznę zawsze jest gotów nieść w ofierze majątek i życie. Obecny tu Franciszek 2 widział gotowość i ochotę wszystkich w dostarczeniu żywności armiom zprzymierzonym; za co, iako też za okazane cnoty patriotyczne odnieśli nagrodę natchlubniejszą, słysząc z ust dobrego Monarchy obietnicę, iż pamięć tego przywiązania i wierności nieśmiertelną będzie.

Gdy jeszcze trwała wojna, rząd pamiętając o was, zapobiegał niedostatkowi i drożyznie, żywnością opatrzył z drugich prowincyi sprowadzoną. Dziś uspokojony od nieprzyjaciela, pierwszą myśl obrócił na polepszenie losu waszego. Chce być uwiadomionym dokładnie Franciszek 2 o stratach i potrzebach tych prowincyi. Kto ratunku nagłego potrzebuje, wnet otrzyma z ręki dobroczynney. Wybrani Kommissarze doniosą o wszystkim dokładnie. Tymczasem pamiętajcie, iż cierpieliście nie jedni. O iak wielu jest potrzebujących wsparcia i pociechy! Spodziewać się trzeba, że ci tylko o pomoc prosić będą, którzy potrzebują koniecznie. Inni, którym los był łaskawszy, dopomagają zechcą współziomkom.

Arcy X. Jan otrzymał krzyż Kommandorski orderu

wojskowego Maryi Teresy; Półkownik Moor został Kawalerem tegoż orderu. Po ustąpieniu z Wiednia woysk Francuzkich, milicya miejska straż utrzymywała; d. 18 Arcy X. Karol wprowadził na załogę woysko Austriackie, z Arcy XX. Janem, Ludwikiem, i Maksymilianem. Wkroczyli zaś GG. Kollowrath i Bayer z regimentami Kerpen i Colloredo; GG. Rosenberg, Weissenwolf, Almasy z regimentami Starray, Karol, Ferdynand, Wukassowich; GG. Oreilly, Lichtenstein, Radatzky z regimentami Lichtenstein, i Arcy X. Karola Ułanów; co wszystko wyniesie 30 batalionów piechoty, 6 dywizyi jazdy; iak licznego garnizonu Wiedeń nigdy nie miał. Teraz względem na granicę zbliżoną mieć trzeba. Rozumieją niektórzy, że część tego woyska oddali się wkrótce od nas, dla zastąpienia prowincyi, które opuszczają Francuzi.

Przy końcu r. 1805 w stolicy i niższej Austrii zaogłosiła się bardzo ospa naturalna, i w krótkim czasie dzieci więcej zabrała, niż w całym dawniej r. Przyczyna jest, że pośród wojennych klęsk i trosk zaniedbano szczepienia wakcyny. Rząd przez odezwę do obywatelów wydaną, przypomniał każdemu zbawienne, prędkie, w domu gotowe, już doświadczone lekarstwo. Duchowieństwu zalecono, ażeby lud oświecali, zbijając upor i uprzedzenie, jeśli jeszcze zostało po tak wielu przykładach. Lekarz Carro z różnych krajów, naybardziej z Indyi wschod. odbiera częste doniesienia, iak zbawienne skutki ludzom przynosi rozkrzewione szczepienie wakcyny.

Arcy Biskupia Katedra i Kapituła w Ołomuńcu, czyniąc liczne przysługi domowi Austriackiemu w naytrudniejszych czasach, ziednała sobie naywyższy u panujących szacunek, i iedyny przywilej, nikomu nie dozwolony w Monarchii, że sama swoich Arcy B. obierać może. Podczas wojny ter. gdy państwo Austriackie w naywiększym było niebezpieczeństwie i potrzebach gwałtownych, pomieniona kapituła chętnie i gorliwie użyła znacznych dostatków ku powszechnej obronie. Nadgradzając czyn obywatelski Franciszek 2 dał iey nazwisko Wierney, i rozkazał, ażeby znak większy swojej dostojności odtąd nosili na piersi lewey, gdzie około gwiazdy mającej we środku wyobrażenie S. Wacława napisane być mają imiona Maryi Teresy, Józefa, i Franciszka 2, od których Monarchów naywyższe względy otrzymali. Nadto nosić będą znak mniejszy na guziku u sukni. Kanonicy; Trautmansdorf, Weinsberg, Kollowrath zostali tajnymi dworu Konsyliarzami. W Krakowie umarł lat mając 71 Sufragan Biskup Olechowski.

Chociaż miasto nasze ucierpiało tak wiele podczas krótkiej wojny, gdy iednak pokazała się dość znaczna nad przeszłą pomnożona ubogich liczba, obywatele majątniejsi wnet złożyli sumę 40 t. zł. ryń. której połowę rozdano familiom prędkiego wsparcia potrzebującym, drugą rzemieślnikom bez roboty pozostałym. Francuzi od nas wyszli ieszcze nie wszyscy; zostało ich 2 t. częścią chorych, częścią na różne eskorty przeznaczonych. Ambassadorem Napoleona ma być pewnie G. Andreossy. Grafi Bellegarde podobno z naszej strony w Paryżu posłować zaczną. O kontrybucyach nic pewnego donieść nie możemy, iak wiele zmniejszyły one nieprzyjaciela, co ustąpił, ile było niedoborów. To pewna, że wybranych część bardzo wielka w kraju została, gdyż Francuzi odbierając żołd w gotowym groszu, gdy powracać mieli do oycyzny, wiele rozmaitych rzeczy tu zakupili. Towary zagraniczne w Austrii dziś są drogie nad zwyczaj, mianowicie kawa, cukier, innych wiele, dowoz był zatamowany przez czas długi.

Słychać, iż odtąd Napoleon utrzymywać ma zawsze w Bawaryi 15 t. żołnierza Francuzkiego, mniejszą liczbę w Wurtembergu i Badeńskich krajach, pod imieniem woysk posiłkowych, iak dotąd utrzymywał we Włoszech i u Batawów. To pewna, iż wyprowadziwszy obozy swoje z Monarchii Austriackiej, ma zostawić w Rzeszy blisko 100 t. dopóki traktat Presburgski z warunkami głośnemi i tajemnymi skutku zupełnego nie weźmie. Podobnym sposobem Augereau stać ma nad brzegami Menu, dopóki nie odbierze wiadomości, że woyska zprzymierzone z Hannoveru i Niemiec północ. ustąpiły. Od nas wychodząc Soult Marszałek, poymać kazał Anglika Parc, i pod strażą 8 gensdarmów odesłać do Francyi; niewiadomo o co jest obwiniony. Czekamy wkrótce edyktów Cesarskich względem podatku iaki prowincye płacić mają w spokojnym czasie, iako też względem dopełnienia woyska, którego przyszły stan niewiadomy. Podobno rząd czekać będzie powrotu wkrótce spodzie-

wanego wojennych brańców ze Francyi, dla dopełnienia półków uszczuplonych, i nakazania werbunku nowego.

Cokolwiek mówiono za granicą i w kraiu o chorobach zaraźliwych, które panować miały w prowincjach Austryackich, o tém wątpić nie możemy, że w Morawii i Szląsku, gdzie naywięcej było wojskowych lazaretów podczas kampanii nie dawno skończoney, zagaściła się gorączka szkodliwa, która nie tylko porywa tłum żołnierzy chorych i ranionych, ale też przeniosłszy się do obywatelów, klęskę straszliwą sprawuje. W Brunn umrzeć miała część ich znaczna; w miejscach niektórych nie został człowiek żyjący. Zapewne boiaźń klęskę powiększa, jednak jest nie mała. Rząd troskliwy o bezpieczeństwo, spokojność i zdrowie poddaństwa, którego wierności i przywiązania tak świetne dowody nie dawno zbierał, wydaje potrzebne rozkazy do ratunku.

Przeczytawszy traktat Presburski, dopiero pewność mamy, że kraj Saltzburgski do Austrii wcielony, nadgroda będzie za inne utracone. Familia Franciszka z znaczny wzrost bierze, przez utworzoną dostojność Elektorską w Wurtzburgu, dziedziczne Mistrzostwo Krzyżackie; nowych Panów iakie będą dzierżawy, czas odkrycie, gdy na iaw wyjdą tajemne dotąd negocjacje dworu Berlińskiego z Napoleonem. To samo rozumieć trzeba o innej nadgrodzie, którą nam odgłos powszechny zwiastował na wschodzie z Monarchii Tureckiej. Cieszymy się teraz, że Trieste port prawie iedyny, dawnym właścicielom zostawiono; chociaż i ten zyskiwać mniej będzie, gdy Wenecya Królestwu Włoskiemu zostaje ustąpiona, która w państwach Ottomańskich naywiększy handel prowadzi.

HISZPANIA

MADRID 3 stycznia. Z portów Cadix i Carthageny wiadomość odbieramy, że Adm. nieprzyjacielscy krążą w bliskości, strzegąc pilnie, ażeby żeglarze narodów obojętnych morskiej ammunicyi Hiszpanom nie dowozili; którey niedostatek sprawił, że budowla, naprawa, uzbrojenie flott naszych nie mogą być przyspieszone. X. Pokoju z raportów dokładnych ułożywszy listę osob wsparcia potrzebujących, ranionych maytków i żołnierzy, wdów ich i sierot, imieniem Króla Katolic. przyzwoite opatrzenie dał każdemu. Poetowie Hiszpańscy pięknym wierszem opisali bitwę w Trafalgar nieszczęśliwą, oddając sprawiedliwość rycerzom zwyciężonym. Dzieło Maratona i Fuentesesa przed innemi wiele pochwałę odniosło. Herwas wyznaczony Posłem do Porty Ottomańskiej. wkrótce wyjeżdża do Constantinopola.

WŁOCHY.

MEDIOLAN 8 stycznia. Wice Król Eugeniusz wydał urządzenie nowe dla prowincyi dawniej Weneckich, stosując się do okoliczności ter. gdy kraj cały dostać się ma Włoskiej koronie przez traktat Presburski. Albowiem co uczynił Massena, dziełem było doczesném tylko, iak zwyczaj czynić każe w krajach podbitych. Wkrótce garnizon Austryacki ustępuje do Trieste z stolicy Wenecyi i twierdz okolicznych. Eugeniusz przedsięwziął podróż do Munich, zkąd w mieś. lutym z małżonką powróci do nas; w Maju podobno królować zacznie. Komenderujący G. Sibille miastu Trieste zapłacić kazał nową kontrybucyą 4 mil. fr. wynoszącą. Gdy zaś kupcy niedostatek swój, i niepodobieństwo złożenia tey summy przekładali, 25 znaczniejszych w zamku pod strażą osadził. Tymczasem wiadomość przyszła o podpisany w Presburgu traktacie; wszyscy natychmiast wolność odzyskali; o kontrybucyach wzmianki nie czynił wódz Francuzki.

W całym Królestwie widzimy nadzwyczajne obróty wojskowe. G. S. Cyr pośpiesza przez państwo Kościelne do granic Neapolitańskich, gdzie, iak słyhać, nagle i wielkie przygotowania czynią na przyjęcie nieprzyjaciół. Massena z Carinthii i Carnioli przysłał do Bononii dywizyą G. Gardanne, która wkrótce regimentami naszymi, i które z Piemontu daje Menou, ma być pomnożoną do 30 t. Lecz podobno woyna będzie nie długa. Dziś mówią, iż przez Węgry i Adryatycką odnozę przybył goniec do Pesaro niosący wojskom zprzymierzonym rozkaz, ażeby ustępując z Neapolu, do Corfou powracały.

AMSTERDAM 21 stycznia. Pewna jest nadzieia, że pokój przywrócony szczęśliwie Austryakom i Francuzom, zakwitnie w Niemczech północ. Francuzkie woyska pod Nimegą zgromadzone, oddalają się do Belgium i Renu wyższego. G. Collaud dywizyą prowadzi do granic dawney Francyi; druga do Anvers wkroczyła, załogę trzymać mając w tém mieście i Zelandyi, gdzie naybardziej Angielskiego lądowania obawiać się trzeba. W Batawskim kraiu sam tylko zostaje G. Michaud, iako komendant wojsk posiłkowych. Chociaz albowiem RP. przynana jest wielokrotnie udzielność, nawet w Presburgu, podobno jednak żołnierza Francuzkiego na żołdzie naszym utrzymywać będziemy, przynajmniej do pokoju z Anglikami, których boiaźń zawsze jest przyczyną, że kraj własnym siłom zostawiony być nie może.

Connetable Ludwik Buonaparte wyjechał do Paryża na przyjęcie Napoleona powracającego z Niemiec. Był z razy u Pensyonarza, zwiedził miasta znaczniejsze u nas. Znajdując się w Amsterdamie widział założenie budowli okrętu lin. od 76 arm. Minister Morski Verhuel prosił, ażeby dał onemu imię; Ruyterem nazwał. Z tymże Ministrem codzienne miewał rozmowy, bez wątpienia względem następującej wyprawy zamorskiej, jeżeli innym sposobem pokój z Anglią nie będzie przywrócony. Rozumieją niektórzy, że Verhuel powróci w czasie przyzwoitym do flottyli. Terazniejszym iey komendantom w Boulogne, Ambleteuse, Vimereux kazał Napoleon, często liczne dywizye wyprowadzać na morze, ażeby krążąc blisko brzegów maytkowie nie zapomnieli rzemiosła swego, a statki zawsze gotowe były do przyjęcia armii lądowej, gdy ta Ren przeszedłszy, po zakończonych uroczystościach na May m. zapowiedzianych w Paryżu, powróci do brzegów Oceanu.

FRANCYA

PARYŻ 15 stycznia. Józef Buonaparte przez Auxerre iedzie podobno do Włoch. Przyczyna podróży nie wiadoma. Zgadywają niektórzy, że pośpiesza do Genui, ażeby z rąk Arcy Podskarbiego Lebrun przyiowski administracyą Liguryi, dokończył urządzenie nowych departamentów. O rozruchach tamże usmierzonych nie dawno, nic pewnego. Prócz nieukontentowania mieszkańców, że im służbę wojskową czynić kazano, były ieszcze podobno obce namowy, iak o tém znać daie odezwa Arcy Podskarbiego. Cokolwiek było, rzecz zakończyła się spokojnie bez krwi rozlewu, bez ruszenia wojskowej potęgi na wydarcie broni rokoszanom; sami ją złożyli dobrowolnie.

Wczora Arcy Kanclerz Cambacerés stanowszy wśród zgromadzonych Senatorów miał do nich przedmowę, w której wyraził; że zastępując nieprzytomnego w stolicy W. Elektora, przynosi pismo przysłane od Napoleona z Munich, donoszące; naprzód, iż X. Eugeniusz zaślubi córkę Elektora Bawarskiego; powtóre, że traktat Presburski z obu stron jest ratyfikowany. Wychwalał Eugeniusza Cambacerés, że w młodym wieku, i t. mając 25, powołany od Napoleona do obowiązków trudnych rządzenia narodem Włoskim, pokazał, iż jest godzien tey ufności, iakoteż imienia Syna przysposobionego rządcy Francuzów. Daley dowodził, iż Napoleon dopomagając Elektorowi Bawarskiemu w przyjęciu tytułu Królewskiego, i rozszerzeniu granic, chciał dać dowód szacunku i wdzięczności, iaką temu Panu, przodkom iego, i narodowi całemu wińni są Francuzi, za stałą i nieodmienną przyiaźń, za dotrwanie w przymierzach, którego przez kilka wieków dali dowód z własnym niebezpieczeństwem i szkodą; o czém naylepiej przekonywają woyny o sukcesyą Hiszpańską i Austryacką, naybardziej zaś przykład Maxymiliana I.

Naostatek przydał Arcy Kanclerz, iż Napoleon przedsięwzięjąc woynę teraz skończoną, nic nie pragnął, nie szukał, ani otrzymał, prócz trwałego pokoju narodów lądowych, i nadgrody dla zprzymierzenców swoich, według oświadczenia przed kampanią uczynionego. Czytano zatem list Napoleona do Senatu, w którym zawierają się te same uysli, iakie były w mowie Arcy Kanclerza. Naybardziej, i w nayszluszych wyrazach pochwalił panujący Króla i naród Bawarski, których z Francyą połączonych widział polityką i sercem. Obiecuie rychły powrót do kraiu z armią, przysłała traktat Presburski, który natychmiast przeczytali Senatorowie. (Warunki o-

nego w górze położone pod art. z Wiednia. Więc Senat wybrał z grona swojego Senatorów: Neufchateau, Chaptal, Boissy d' Anglas, ażeby odpisali do Napoleona z podziękowaniem za udzielone wiadomości obchodzące honor i dobro narodu całego. Ci sami napiszą drugie powołanie do Wice Króla Eugeniusza.

Officerowie Francuzcy, będąc w Wiedniu, oglądali mauzoleum Arcy X. Krystyny. Nic nam podobnego w świecie nie zdarzyło się widzieć, mówią zgodnie wszyscy. Słynie po wszystkich narodach imie Snycerza Canova, którego Włosi nowym Phidiasem przezwali. Przypatrując się w Austryackiej Stolicy, temu dziełu ręki jego, wyznać trzeba koniecznie, iż sława nie dość o nim głosiła; wyższym jest nad pochwały wszelkie. Łzy nie myślącemu o tém bynajmniej Spektatorowi słodkie wyciska widok monumentu tego. Opisanym nigdy nie będzie doskonale. Widzieć go trzeba tysiąc razy, chociaż pierwsze wejrzenie rys na duszy zostawie niezgladzony. We środku Mauzoleum Artysta drzwi zostawił otwarte; w głębokości ciemnej zdaie się osadził przybytek śmierci. Panienska wstępuje do grobowca niosąc urnę, zawierającą niby zmarłej popioły; z nią razem idą niewinne dziatki trzymając girlandę i pochodnie. Starzec następuje oparty na ramieniu drugiej panny nową girlandę niosący, której końce są w ręku innych niemowląt. Wszyscy kwiecie sypią na grobowiec. Z drugiej strony przedziwnej piękności Geniusz spoczywa oparty na lwie spjącym. ett. ett. Lecz któż wyliczy wszystko, co tu wydał Canova.

R Z E S Z A N I E M I E C K A.

MUNICH 12 St: G. Meerveld, z Wiednia pojechał do Petersburga w Poselskiej dostojności. Minister nasz Montgelas ma wkrótce otrzymać dostojność X. Ponieważ Elektor Saltzburgski dochodu rocznego mieć powinien 4 mill. zł. ryń. tyle zaś nie przynosi kraj Wurtzburgski; wnosimy przeto, iż otrzyma wiele innych na dopełnienie summy pomienionej. Słychać, iż Maxymilian I obowiązue się odtąd zawsze mieć w gotowości zupełnej do ruszenia w pole 60 t. żołnierza, na pierwszą odezwę od rządu Francuzk; Król zaś Wurtembergski, mocą tegoż przymierza 20 t. Francuzkie woyska wyciągają do kraiu swego; żadna jednak dywizya nie idzie przez miasto nasze. Elektor Hesse Cassel żołnierzom swoim kazał powrócić na dawne stanowiska, 40 z każdej kompanii urlopowano; załogę w Hanau zmniejszono.

MUNICH 15 stycznia. Dzień wczorayszy stał się pamiętnym w dziejach Bawarskich przez zaślubienie X. Eugeniusza z córką Maxymiliana I. Milicye nasze, woyska Francuzkie rano stanęły pod bronią. Grała muzyka po całym mieście, z armat ognia dawano. Ślub dał Elektor Arcy Kanclerz w kaplicy dworskiej. Augustę przed ołtarzem stawiły Józefa i Karolina; Eugeniusza Napoleon i Maxymilian. Nastąpiły radośne okrzyki zgromadzonego zewsząd ludu, który w tém zdarzeniu upatrywał zadatek i rękoymię spokojności i szczęścia narodów ościennych; wieczorem całe miasto pysznie oświecono. Jaśniał między innymi napis Akademii sztuk wyzwolonych: Nova progenies Coelo demittitur alto. Cudzoziemców ciekawych tłum u nas nigdy przedtém niewidziany; liczą ich 25 t. Domu do najeścia za żadną cenę teraz dostać niepodobno. Minister Bawarski Salabert z rąk Napoleona otrzymał wstęgę legionu honorowego. Talleyrand czytał publicznie umowę przed ślubną.

Armia Francuzka za Ren powraca dywizyami; wszystkie przed końcem lutego mieś. staną w granicach oyczystych, wyiwszy Marsz. Lannes i Augereau, którzy zostać mają w Rzeszy, dopóki nie będą ułatwione trudności niektóre. Po wielu miastach, gdzie były szpitale wojskowe, ślad ich został w gorączce szkodliwej; np. w Landshut. Rząd stara się usilnie zapobiedz złemu. Deputowani Tirolscy audyencyą mieli u Napoleona, prosząc o darowanie kontrybucyi. Ten im oświadczył, iż o to czynić powinni z Królem swoim. Jakoż przeszedłszy do Maxymiliana I usłyszeli, że cała summa 9 mill. fr. jest im odpuszczona. Bawarya wkrótce mieć będzie 60 t. żołnierza do boiu gotowego. Pomnoży się liczba w kwitjącym pokoju. Tirolczykom cieszyć się kazań niektóry, że bez żadnej trudności odtąd mogą kupować wszelką żywność, na której zbywa kraiovi najbardziej, w granicznej Bawaryi i Szwabii. Jest pogłoska, że drugi syn Maxymiliana ma otrzymać dostojność Koadjutorską W. Mistrza Maltańskiego.

AUSZPURG 18 stycznia. Elektor Badeński bierze dziś tytuł nast. Margrabia Badeński i Hochberg, X. Zaehringen, Rzeski Elektor, Falcgraf Renu, Landgraf Brisgau, Sauenberg, Ortenau, X. Bruchsal, Ettenheim, Constancyi, Heitersheim, Graf Eberstein, Odenheim, Gengenbach, Salern, Petershausen, Pan Roeteln, Badenweiler, Gerolsdeck, Lahr, Mahlberg, Lichtenau, Reichenau, Ochningen &c.

Wyszło tu opisanie stanu dzisiejszego Monarchii Pruskiej. Rozległość kraiu zawiera mil kwadrat. 5600; mieszkańców ogółem liczy 11 mill. Dochodu rocznego 34 mill. talarów, z której summy 14 mill. idzie na utrzymanie woyska. Piechoty regiment kosztuje corok 85 t. talarów, regiment artylleryi 86 t. Kiryssyerów, 5 szwadronowy 79 t. dragonii 73 t. huzarów 10 szwadronowy 137 t.

Syn Badeńskiego Elektora przybył tu niedawno na spotkanie Napoleona. Ten wczora przyechawszy z Munich, odwiedził z małżonką Elektora Trewirskiego, i krótko z nim zabawiwszy, pośpieszył do Stuttgartu. Słychać, iż Maxymilian I i Królowa Karolina pojadą wkrótce do stolicy Francuzkiej, gdzie w Maju odprawić się ma uroczystość wielka. Tamże ze Włoch przybędzie Eugeniusz, który na początku lutego małżonkę swoją do Mediolanu odprowadzi. Do miasta naszego kilka Bawarskich regimentów na załogę wkroczyło. Przykry jest mieszkańcom, którzy dotąd ciężaru podobnego nie znali, żołnierza kwaterunek. Komendant G. Wrede wkrótce jest spodziewany. Tymczasem Francuzi nie ustają w zajętych pracy nad umocnieniem twierdz naszych. Woyska Napoleonowe ciągną nieustannie ku Renowi. Były komendant Wiedeński G. Hullin wczora ztąd gwardyą wyprowadził. Za tym korpusem widzieliśmy niesione zwłoki śmiertelne Półkownika gwardyi Morland zabitego pod Austerlitz; za trumną następuje armata, z której został ugodzony.

RATISBONA 19 stycznia. Przed kilku d. Poseł Szwedzki Bildt imieniem Króla Gustawa Adolfa, jako X. Pomorskiego, podał stanom Rzeskim notę, w której mocnymi wyrazami na pamięć przywodzi dawno im daną przestrożę, że nieiednomysłność, nieporozumienie się i niezgoda, prędzey czy późniey kraj ten do upadku nacyli. Gani Monarcha tych porywczost, którzy dla zysku i widoków osobistych, przykładają się zbyt chętnie do zniszczenia praw, swobod, i konstytucyi Niemieckiej. Oświadcza nakoniec, że Monarcha jego niezmiennie drogi honoru i sprawiedliwości trzymać się postanowił. Poseł wkrótce ma opuścić Ratisbonę.

Napoleon wyjechał z Munich. W Stuttgartu i Carlruhe zabawi niedługo; do Paryża przybyć ma d. 23. Wiadomości o śladach zaraźliwej choroby, które woysko ciągnące, i lazarety po wielu miejscach utrzymywane zostawić miały, są przesadzone. Już im zaprzeczono urzędownie po miastach niektórych. Maxymilian I skarby swoje z Munich, sławną zaś galleryą obrazów z Dusseldorf, dla bliższego niebezpieczeństwa uprowadzić kazał do Moguncyi, na początku wojny ter. Dziś wszystko powraca do Munich. Bawarskie, Wurtembergskie, Badeńskie woyska, które Francuzom pomagały, wszystkie już stanęły w kraiu swoim, i spokojnie zajmują dzierżawy nowe; Minister Talleyrand po wyjeździe Napoleona opuścił Munich. Mylną była powieść o wcześniejszym powrocie jego do Paryża. W Ulm 6 t. robotnika codzień pracuje, rozrzucając szańce przez Austryaków usypane.

HANNOWER 21 stycznia. Minister wojenny dworu Berlińskiego Schulenburg znajduje się w Hildesheim przy armii Pruskiej. Panujący X. Brunświcki Feld Mar. ma wkrótce podróż przedsięwziąć do S. Petersburga. Schulenburg, u nas za d. kilka spodziewany. O przyszłym losie Elektoratu tego nic nie wiemy, coby nas uspokoić mogło zupełnie. Słychać, iż woyska Pruskie niemieszkając powrócą do Hannoveru. Szwedzkie z Lavenburga ustępować zaczęły do Pomeranii. X. Meklenburgski, przez którego kraj idą, był niedawno w głównej kwaterze Gustawa Adolfa. Nie słychać ieszcze, żeby Anglicy i legiony ich Niemieckimi zwane, siadły na okręta, i do oyczyzny żeglowały. Podobnym sposobem woyska Rossyjskie zostają na leżach zimowych.